

CYKL | O NAS I DLA NAS

GRUPA WIEKOWA | KLASY 7–8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

PRZEDMIOT | GODZINA WYCHOWAWCZA, EDUKACJA ZDROWOTNA

AUTORKA | MARTA RÓWNY

INSTRUKCJA PRACY NA LEKCJI DO FILMU „DZIKA BANDA”

Temat: Ekonawyki, ekowybory

Zadanie 1 – Praca dla całej klasy

Metoda: Sieć konsekwencji

Nauczycielka/nauczyciel zapisuje na środku tablicy zdanie: ***Fabryka zanieczyszcza rzekę.***

Następnie wyjaśnia uczennicom i uczniom, że problemy ekologiczne przypominają sieć: jedno działanie może wywoływać wiele skutków, a konsekwencje dotyczą zarówno przyrody, jak i ludzi.

Młodzież kolejno podaje możliwe następstwa zanieczyszczenia rzeki. Osoba prowadząca zapisuje odpowiedzi wokół głównego problemu i łączy je strzałkami.

Możliwe obszary:

- zwierzęta i rośliny,
- jakość wody,
- zdrowie mieszkańców,
- rolnictwo,
- lokalne miejsca pracy,
- wypoczynek i turystyka,
- samopoczucie mieszkańców,
- relacje między społecznością a właścicielem fabryki.

Następnie uczennice i uczniowie zastanawiają się nad konsekwencjami kolejnych zdarzeń. Przykład:

Zanieczyszczona rzeka → giną ryby → zmniejsza się różnorodność biologiczna → mieszkańcy tracą miejsce wypoczynku → narasta złość i poczucie bezradności.

Następnie młodzież z pomocą nauczycielki/nauczyciela poszukuje odpowiedzi na pytania:

- Kogo dotyczy problem zanieczyszczonej rzeki?
- Czy skutki ekologiczne zawsze są widoczne od razu?
- Które skutki mogą ujawnić się dopiero po wielu latach?
- Jak brak reakcji dorosłych wpływa na młodych ludzi?
- Czy poczucie bezradności może prowadzić do podejmowania niebezpiecznych decyzji?

Zadanie 2 – Praca w grupach

Metoda: Ekologiczne laboratorium rozwiązań

Nauczycielka/nauczyciel dzieli klasę na kiluosobowe grupy. Każda grupa wciela się w zespół młodych aktywistów, którego zadaniem jest rozwiązanie problemu zanieczyszczonej rzeki bez narażania ludzi i środowiska.

Każda grupa otrzymuje opis sytuacji:

Fabryka od kilku lat zanieczyszcza lokalną rzekę. Mieszkańcy dostrzegają problem, ale część z nich obawia się utraty miejsc pracy. Władze nie reagują wystarczająco szybko. Młodzi ludzie czują złość, lęk i bezradność. Chcą doprowadzić do zmiany.

Grupy opracowują plan działania składający się z pięciu etapów. Jako materiał pomocniczy otrzymują **Kartę pracy nr 1**.

Etap 1. Rozpoznanie problemu

Uczennice i uczniowie ustalają:

- Co dokładnie się dzieje?
- Jakich informacji jeszcze potrzebują?
- W jaki sposób mogą zdobyć wiarygodne dowody?
- Z kim należy porozmawiać?

Etap 2. Poszukiwanie sojuszników

Grupy wybierają osoby i instytucje, które mogą pomóc:

- mieszkańcy,
- nauczyciele,
- rodzice,
- lokalni naukowcy,
- organizacje ekologiczne,
- media,
- urząd miasta,
- inspekcja ochrony środowiska.

Uczennice i uczniowie uzasadniają, dlaczego wybrani sojusznicy mogą być pomocni.

Etap 3. Wybór legalnych i bezpiecznych działań

Grupa wybiera co najmniej cztery formy działania, na przykład:

- petycja,
- kampania informacyjna,
- pokojowa demonstracja,

- spotkanie z władzami,
- nagranie filmu dokumentującego problem,
- pobranie i zbadanie próbek wody przy pomocy specjalistów,
- akcja sprzątania rzeki,
- zbiórka podpisów,
- kontakt z dziennikarzami,
- przygotowanie wystawy lub wydarzenia szkolnego.

Etap 4. Przewidywanie trudności

Uczennice i uczniowie zastanawiają się:

- Kto może sprzeciwiać się ich działaniom?
- Jakie argumenty może przedstawiać właściciel fabryki?
- Dlaczego część mieszkańców może obawiać się zmian?
- Co zrobić, gdy pierwsze działania nie przyniosą efektu?
- Jak nie dopuścić do konfliktów wewnątrz grupy?

Etap 5. Ocena planu

Każda grupa ocenia swój projekt w skali od 1 do 5 w czterech obszarach:

- bezpieczeństwo,
- zgodność z prawem,
- możliwa skuteczność,
- ochrona środowiska.

Po zakończeniu pracy grupy prezentują swoje plany. Klasa wybiera rozwiązania, które można połączyć w jedną wspólną strategię.

EKOLOGICZNE LABORATORIUM ROZWIĄZAŃ

Jak pracować krok po kroku?

Wasze zadanie: Opracujcie plan działania, który pomoże rozwiązać problem zanieczyszczonej rzeki bez narażania ludzi i środowiska.

1

ROZPOZNANIE PROBLEMU

- Co dokładnie się dzieje?
- Jakich informacji jeszcze potrzebujecie?
- Jak możecie zdobyć wiarygodne dowody?
- Z kim warto porozmawiać?

2

POSZUKIWANIE SOJUSZNIKÓW

Wybierzcie osoby i instytucje, które mogą pomóc.

mieszkańcy

nauczyciele

rodzice

lokalni naukowcy

organizacje
ekologiczne

media

urząd miasta

inspekcja
ochrony środowiska

Dlaczego właśnie oni? →

3

LEGALNE I BEZPIECZNE DZIAŁANIA

Wybierzcie co najmniej 4 działania.

- petycja
- kampania informacyjna
- pokojowa demonstracja
- spotkanie z władzami
- film dokumentujący problem
- badanie próbek wody ze specjalistami
- akcja sprzątnięcia rzeki
- zbiórka podpisów
- kontakt z dziennikarzami
- wystawa lub wydarzenie szkolne

4

PRZEWIDYWANIE TRUDNOŚCI

- Kto może sprzeciwić się waszym działaniom?
- Jakie argumenty może mieć właściciel fabryki?
- Dlaczego część mieszkańców może obawiać się zmian?
- Co zrobić, jeśli pierwsze działania nie przyniosą efektu?
- Jak uniknąć konfliktów w grupie?

5

OCENA PLANU

Oceńcie swój plan w skali 1–5.

bezpieczeństwo

1 2 3 4 5
☆☆☆☆☆

zgodność
z prawem

1 2 3 4 5
☆☆☆☆☆

możliwa
skuteczność

1 2 3 4 5
☆☆☆☆☆

ochrona
środowiska

1 2 3 4 5
☆☆☆☆☆

NA KONIEC

Przygotujcie krótką prezentację swojego planu.

Zadanie 3 – Praca w parach

Metoda: Aktywizm czy przekroczenie granicy?

Każda para otrzymuje **Kartę pracy nr 2** – zestaw przykładowych działań podejmowanych w obronie środowiska:

- podpisanie petycji,
- udział w pokojowym marszu,
- napisanie listu do władz,
- przyklejenie się do jezdni i zatrzymanie ruchu,
- zniszczenie maszyn należących do firmy,
- opublikowanie w internecie filmu dokumentującego zanieczyszczenie,
- rozpowszechnienie niesprawdzonej informacji o fabryce,
- zorganizowanie zbiórki na badania wody,
- wtargnięcie na teren zakładu,
- sprzątanie brzegu rzeki,
- bojkot produktów firmy,
- grożenie osobom odpowiedzialnym za zanieczyszczenie,
- przygotowanie szkolnej kampanii ekologicznej.

Uczennice i uczniowie klasyfikują działania do jednej z trzech kategorii:

Odpowiedzialny aktywizm – działanie jest bezpieczne, legalne, oparte na faktach i może prowadzić do konstruktywnej zmiany.

Działanie kontrowersyjne – może zwracać uwagę na ważny problem, ale wiąże się z ryzykiem, utrudnia życie innym albo budzi wątpliwości natury moralnej.

Przekroczenie granicy – działanie zagraża ludziom, niszczy mienie, rozpowszechnia nieprawdę albo może przynieść środowisku dodatkowe szkody.

Po sklasyfikowaniu przykładów uczniowie wybierają dwa działania, co do których mieli odmienne zdania, i prowadzą dyskusję z wymianą argumentów.

Pytania pomocnicze:

- Czy skuteczność działania wystarcza, aby uznać je za dobre?
- Kto może ponieść konsekwencje?
- Czy działanie pomaga rozwiązać problem, czy jedynie zwraca na niego uwagę?
- Czy aktywiści przekazują prawdziwe i sprawdzone informacje?
- Czy można osiągnąć ten sam cel w bezpieczniejszy sposób?
- Jak dane działanie wpływa na opinię społeczną o całym ruchu ekologicznym?

Na zakończenie para tworzy własną definicję: *Odpowiedzialny aktywizm ekologiczny to...*

AKTYWIZM CZY PRZEKROCZENIE GRANICY?

Polecenie: Przeczytaj przykładowe działania podejmowane w obronie środowiska. Następnie przyporządkuj każde z nich do odpowiedniej kategorii i uzasadnij swój wybór.

ODPOWIEDZIALNY AKTYWIZM

działanie bezpieczne, legalne, oparte na faktach i prowadzące do konstruktywnej zmiany

DZIAŁANIE KONTROWERSYJNE

zwraca uwagę na problem, ale wiąże się z ryzykiem lub budzi wątpliwości

PRZEKROCZENIE GRANICY

działanie zagraża ludziom, niszczy mienie, rozpowszechnia nieprawdę albo szkodzi środowisku

PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA

Przyporządkuj każde działanie do odpowiedniej kategorii!

podpisanie petycji

udział w pokojowym marszu

napisanie listu do władz

przyklejenie się do jezdni i zatrzymanie ruchu

zniszczenie maszyn należących do firmy

opublikowanie w internecie filmu dokumentującego zanieczyszczenie

rozpowszechnienie niesprawdzonej informacji o fabryce

zorganizowanie zbiórki na badania wody

wtargnięcie na teren zakładu

sprzątanie brzegu rzeki

bojkot produktów firmy

groźenie osobom odpowiedzialnym za zanieczyszczenie

przygotowanie szkolnej kampanii ekologicznej

Pamiętaj: zastanów się, jakie skutki może mieć dane działanie dla ludzi, środowiska i społeczeństwa.

